

Landschapsnieuws

Winter 2024

200.000 bomen en struiken voor een groener Gelderland

Help mee om Gelderland nóg groener te maken! Dankzij de steun van provincie Gelderland starten we een bijzonder project: de aanplant van 200.000 bomen en struiken. Hiermee versterken we niet alleen de biodiversiteit, maar ook het unieke karakter van het Gelderse landschap. Doe je mee?

Boeren, burgers en buitenlui worden uitgenodigd om hun erf of perceel te verrijken met inheemse beplanting, zoals knotwilgen, elzenrijen, struweelhagen en hoogstambomen. Deze landschapselementen dragen bij aan de cultuurhistorische waarde én de natuurkwaliteit van het buitengebied. Of je nu een groot of klein perceel hebt, jouw inzet kan een verschil maken! Meedoen is eenvoudig en laagdrempelig. Meld je nu aan via de website van SLG en ontdek hoe jij kunt bijdragen aan een mooier en natuurlijker Gelderland. Je ontvangt de beplanting in de winter van 2025/2026.

Aanmelden kan vanaf nu via onze website:
slgelderland.nl/projecten/200-000-bomen-en-struiken.

Webinar over beplantings- projecten in 2025

Wil je ook je terrein vergroenen met inheemse bomen en struiken? Wil je meer weten over nieuwe beplantingsacties in 2025? Volg dan de webinar *Samen voor een groener landschap: plantacties 2025* op 4 februari. We vertellen over allerlei elementen die thuishoren in het landschap en het belang ervan voor vogels, zoogdieren en insecten. En je hoort over nieuwe plantacties waaraan je mee kunt doen. [Meld je aan voor de webinar](#).

Ten aanval!

Met het *Aanvalsplan Landschap* trachten organisaties en overheden de biodiversiteit in het Nederlandse landschap te redden. Het is de bedoeling om 10% van het buitengebied te dooraderen met streekeigen landschapselementen. Dit wordt ook wel groenblauwe dooradering genoemd, omdat het om natte elementen gaat, zoals poelen en sloten, en om droge elementen, zoals hagen en houtsingels. Van groot belang is dat al die elementen met elkaar verbonden worden, vitaal zijn en ecologisch worden beheerd. Ook zal het agrarisch grondgebruik zich weer moeten voegen naar wat past bij de natuurlijke omstandigheden in plaats van andersom.

SLG heeft onlangs een rijksbijdrage verkregen via Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel voor een impuls aan de groenblauwe dooradering op en om de Veluwe. We beogen 250 grondeigenaren te betrekken bij de uitvoering van het *Aanvalsplan Landschap*. Samen met vrijwilligersgroepen, biodiversiteitsambassadeurs en natuurinclusieve boeren trekken we ten aanval! Doe je mee?

*Arjan Vriend,
Directeur-bestuurder*

Variatie met veldesdoorn als heg

De beukenheg is populair vanwege zijn blad dat lang blijft hangen in de winter, maar dit leidt vaak tot eentonigheid in het landschap. Gelukkig zijn er mooie inheemse alternatieven. We lichten er één soort uit: de veldesdoorn, ook wel de Spaanse aak genoemd.

De soort komt als enige esdoorn van nature in Spanje voor, vandaar zijn mediterrane naam. Hij is inheems in vrijwel heel Europa. De veldesdoorn is (net als de beuk) eigenlijk een boom, die wel 25 meter hoog kan worden. Maar als je hem blijft snoeien, kun je hem heel mooi als een heg houden.

En dat werd vroeger ook gedaan. De veldesdoorn kwam veel rondom boerderijen voor: als strakke heg, in de wildere hagen, in de hakhoutbosjes waar het sterke hout werd gekweekt om gereedschap en stelen mee te maken of natuurlijk als brandhout.

De veldesdoorn kan vrijwel overal worden aangeplant (niet op een kletsnatte of kurkdroge plek) en heeft kleine, gelobde blaadjes. De bloemen zijn een bron van nectar voor bijen en andere insecten. Ondanks zijn naam heeft de veldesdoorn geen doorns en is hij, anders dan zijn familieleden, niet giftig voor paarden. Zijn kenmerkende 'kurklijsten' op de takken maken de Spaanse aak een bijzondere verschijning in je tuin.

Tips voor nog meer biodiversiteit

Plant altijd inheemse soorten aan op je terrein.

En leg indien mogelijk meerdere elementen aan: dus naast de heg met veldesdoorn ook een bosje, rij bomen of boomgaard.

Ze versterken elkaar.

Het is plantseizoen!

Het plantseizoen is volop in gang! De periode half november tot en met half maart is ideaal om te planten, omdat wortels dan goed kunnen groeien.

Onze adviseurs hebben honderden landschapsplannen gemaakt. Nu is het tijd om de bomen en struiken, zaaigoed en nestkasten uit te delen aan deelnemers van onze beplantingsacties.

Buitengebied en dorpskernen

Het gaat om acties zoals Dorpen in het Groen, Robuust Bos, Maak je Erfgoed Gelderland, groenblauwe dooradering in Oost Gelre en Berkelland en brongebied van de Grote Wetering. Maar ook om een fruitbomenactie voor de vrijwilligersgroepen, beplanting langs Klompenpaden, Bomen voor Koeien en het vergroenen van Veluwe vakantieparken.

Ook binnen de dorpskernen wordt aangeplant. Het zijn populaire acties waarbij inwoners met een kleine tuin of balkon inheemse en bij- en vlindervriendelijke planten ontvangen.

Succesnummers

Succesvol is ook de tweede ronde van Elke Berkellander een boom met 2500 deelnemers. Dit project is ook in Brummen een groot succes met 3400 deelnemers.

Met al het groen versterken we het landschap met nieuwe hagen, singels, bosjes en bongerds.

Dit plantseizoen realiseert SLG duizenden solitaire bomen, fruit-, en laanbomen en 200.000 boompjes zoals eik, berk, linde, wilde appel en struiken zoals meidoorn en vuilboom.

[Lees op onze website meer over het plantseizoen en hoe je mee kunt doen in 2025.](#)

Veilig werken op hoogte

Werken in de natuur is ontzettend leuk. Maar er zijn ook risico's die het werk gevaarlijk kunnen maken. Een ongeluk zit in een klein hoekje. Daarom willen we de risico's tot een minimum beperken. We leren onze vrijwilligersgroepen de werkdag goed voor te bereiden en de risico's in kaart te brengen, zodat zij passende maatregelen kunnen nemen om het werk veilig uit te kunnen voeren.

Maar er zijn situaties waarbij het niet mogelijk is om het werk veilig uit te voeren. Bijvoorbeeld wanneer je ladder te kort is om een hoge tak weg te snoeien. Wat doe je dan? Een situatie waar de Hoogstambrigades regelmatig mee worstelen. Het werken hoog in de boom is zeer risicovol. Een val uit de boom kan zeer ernstige gevolgen hebben. Maar hoe zaag je dan die top uit de boom als je er niet bij kunt?

Klimset

Om hier een oplossing voor te bieden faciliteren we de Hoogstambrigades die dat nodig hebben met een klimset. Of liever gezegd een 'positioneringssysteem'. Met behulp van een harnas en verschillende klimlijnen kunnen zij de boom in klimmen zonder dat zij beperkt worden door een te korte ladder. De klimset zorgt ervoor dat je dubbel gezekerd bent. Je kunt dus niet vallen en je hebt beide handen vrij voor het snoeiwerk. Uiteraard zorgt SLG voor een professionele opleiding. Op die manier wordt het werk leuker, veiliger en zijn vrijwilligers nog beter toegerust op het waardevolle werk dat zij doen.

Verschillende leden van Hoogstambrigades volgden afgelopen tijd de cursus. En het zag er best spannend uit!

John Heemskerk is Landschapsknokker

John Heemskerk uit Beuningen is 7 december op de Dag van de Vrijwilliger uitgeroepen tot Landschapsknokker 2024. De titel wordt jaarlijks toegekend aan een vrijwilliger die zich al langere tijd bijzonder inzet voor het landschap. Dit jaar kreeg de coördinator van de zaterdagploeg van Vrijwillig Landschapsbeheer Beuningen (VLB) de prijs, bestaande uit een bronzen beeldje, een oorkonde en een geldbedrag van € 500 te besteden aan het landschap. Hij ontving de Landschapsknokker in de werkschuur van VLB uit handen van directeur-bestuurder Arjan Vriend van SLG.

John Heemskerk is al bijna veertig jaar landschapsvrijwilliger bij VLB. Eerst als bestuurslid, later als vrijwilliger bij de zaterdagploeg van VLB. Zo'n 30 vrijwilligers knotten wilgen, zetten houtsingels af en snoeien fruitbomen. Ook is John sinds 2008 lid van de Vrijwilligersadviesraad van SLG. Daarnaast heeft hij zich ingezet voor de twee Klompenpaden in Beuningen. Hij loopt het Ambts- en Rijkspad nog geregeld na. De 'drive' die John aan de dag legt, de kennis die hij vergaart en deelt, de band die hij opbouwt met zijn medevrijwilligers, zijn nimmer aflatende inzet en de volharding en daadkracht die hij tentoonspreidt, maken dat de jury John vol trots heeft verkozen tot Landschapsknokker 2024.

Aanmoedigingsprijs naar Arjan Vennema

De Aanmoedigingsprijs ging naar Arjan Vennema uit Velp, coördinator van boerderijwerkgroep De Elzenhof. Arjan coördineert de vrijwilligers, die boer Wilco Nieuwenhuis op de biologische melkveehouderij in Velp helpen bij het landschapswerk.

[Lees het nieuwsbericht op onze website.](#)

Groente, fruit en verbinding in de wijk

Voor de groene initiatievenregeling waren ruim dertig aanvragen. SLG verzorgde de coördinatie. Van het vergroenen van een schoolplein tot aanleg van een voedselbos. In de Nijmeegse wijk Lindenholt werd dankzij co-financiering van deze regeling een fruitboomgaard aangelegd, als aanvulling op de groentetuin. Een verhaal over groente, fruit en verbinding.

Toen in maart 2020 corona toesloeg heeft IVN-gids Henk Voskuilen met een collega de werkgroep Lindenholt Groen opgericht om zijn wijk Lindenholt biodiverser te maken en het onderlinge contact in de wijk te bevorderen door middel van stadslandbouw.

Hulp bij boomgaard planten

Henk vertelt: "Dat idee sloeg aan en afgelopen januari kregen we van de gemeente toestemming om op 1,3 ha gemeentegrond een groentetuin op te zetten. Ook wilden we er fruitteelt realiseren". Bij een fruitkweker kocht de werkgroep fruitbomen en fruitstruikjes. Begin oktober hielpen medewerkers van de sociale organisatie Bindkracht 10 tijdens een bedrijfsuitje de boompjes planten. De tweede lading bomen kwam eind oktober en toen kreeg Henk hulp van scholieren, die kennis kwamen maken met regeneratieve landbouw. De laatste plantdag was afgelopen Natuurwerkdag met 25 vrijwilligers. Met soep van eigen groenten werd het plantproject afgesloten.

Voedselbank

Henk: "Vanaf eind juni hebben we wekelijks groente geleverd aan de voedselbank en aan stichting Vincentius in onze wijk. Het fruit krijgt straks dezelfde bestemming". Een mooi initiatief!

[Meer informatie op de website Lindenholt Groen.](#)

Kraamzorg bij jonge (fruit)bomen

Bij kraamzorg denk je natuurlijk aan baby's. Maar ook het onderhoud van jonge bomen noemen we kraamzorg. Deze bomen zijn kwetsbaar. Met name het eerste en het tweede jaar is intensieve zorg nodig om succesvol aan te slaan.

Maar het begint bij de aanplant. Je krijgt daartoe maar één kans, dus doe dat zorgvuldig. Dan begint de kraamzorg die nodig is om de boom in de steeds extremer wordende weersomstandigheden in leven te houden. Denk daarbij vooral aan het geven van water in droge perioden.

Snoei en bemesting bij fruitbomen

Bij fruitbomen reikt de kraamzorg nog een stuk verder. In de eerste jaren na aanplant wordt door het toepassen van de juiste snoei en de juiste bemesting de basis gelegd van een sterke, gezonde kroon: 'het gestel'. We zien helaas in de praktijk dat deze zorg vaak wordt vergeten, met alle gevolgen van dien.

Webinar over kraamzorg

Via onze beplantingsprojecten worden er jaarlijks vele (fruit)bomen aangeplant. Daarom wil SLG meer aandacht besteden aan kraamzorg. Heb jij of ga jij dit seizoen een fruitboom planten? Geef je dan op voor de webinar *Kraamzorg (fruit)bomen* op woensdagavond 5 maart 2025.

[Meld je aan voor de webinar Kraamzorg \(fruit\)bomen op onze website.](#)

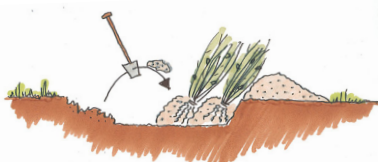
Tips bij aanplanten

Het is zover: de beplanting staat klaar, tijd om te planten! In het plan van de adviseur vind je duidelijke aanplant- en beheerinstrucities. Hier zijn wat extra tips.

Het plantgoed wordt vaak met 'kale wortels' geleverd. Dit maakt het planten makkelijker, maar de wortels zijn kwetsbaar voor uitdroging. Zorg ervoor dat je het plantgoed snel in de grond zet of tijdelijk 'opkuilt' (zie tekening). Voor het planten gebruik je voor grotere gaten een spade en bij korte plantafstanden een (motor)grondboor of een tuinfrees. Vermijd het oppervlakkig frezen van de bodem, omdat dit de bodemstructuur kan verstoren en de onkruiddruk verhoogt. Zorg ervoor dat het plantgat diep genoeg is (zo'n 30 cm). Snoei na het planten meteen goed terug voor een sterke start en geef je jonge aanplant in de eerste jaren extra water, vooral tijdens droge zomers. Zo geef je ze de beste kans om te groeien. Lees ook het artikel over kraamzorg.

Ga voor meer info en instructiefilmpjes naar de [kennisbank op onze website](#).

Opkuilen

Op de bres voor landschapsherstel!

Een werkgroep van vrijwilligers inventariseert op verzoek van SLG al sinds jaar en dag alle landschapselementen in een vijftal Gelderse meetnetgebieden van het landelijk Meetnet Landschapselementen.

Zij gaan goed voorbereid met smartphone of tablet op pad en inventariseren en monitoren vanaf de openbare weg de aanwezigheid van landschapselementen en de staat van onderhoud van deze elementen. De meetnetgebieden worden om de vijf jaar gemonitord. Alle vijf Gelderse meetnetgebieden laten helaas een achteruitgang zien.

We willen in 2025 in meer Gelderse gebieden de landschapselementen gaan inventariseren om zo politiek en maatschappij wakker te schudden en met hen het tij te keren. Wil je ook helpen met inventariseren? Hou onze website in de gaten!

[Meer info op onze website over de werkgroep Landschapsmonitoring.](#)

Landschapskalender januari t/m maart

2025

Fruitsnoeicursussen

17 januari, 14 februari ([Bronckhorst](#)) VOL
23 januari ([Ede](#))

[Infoavond Vogelmonitoring Ede](#)

18 februari

[Opening Woudhuizerpad KIDS](#)

19 februari

[NLdoet](#)

14 en 15 maart 2025

[Opening Holthuyserpad](#)

14 maart

Webinars

[Samen voor een groener landschap: plantacties 2025](#) 4 februari

[De landschappen van Gelderland](#) 25 februari

[Kraamzorg \(fruit\)bomen](#) 5 maart

[Herkennen van inheemse bomen en struiken](#) 20 maart

Diverse plantdagen:

[Biodiversiteitsimpuls Barneveld en](#)

[Voorthuizen in het Groen](#) 10 januari

[Elke Brummenaar een boom](#)

17 en 18 (Eerbeek) en 24 en 25 januari (Brummen)

[Elke Berkellander een boom](#)

22 februari

[Otterlo in Bloei](#) 28 februari

Meer activiteiten en cursussen in de [agenda op onze website](#).

Rien Hilhorst, Wageningse Engpad KIDS

"Belangrijk dat speelaanleidingen er aantrekkelijk uit blijven zien"

Rien Hilhorst (74 jaar) is coördinator van het Wageningse Engpad en het Wageningse Engpad KIDS, het eerste KIDSpad in Gelderland. Hij vertelt wat daar allemaal bij komt kijken.

"Samen met een aantal andere vrijwilligers heb ik de KIDSvariant ontwikkeld, dat in de zomer van 2020 open ging. Met een ploeg van dertien vrijwilligers onderhouden we beide paden, die we trouw elke maand nalopen. Als er iets moet worden opgeknapt of vervangen, gaat de 'technische afdeling' aan de slag. We hebben drie handige mannen, die daar plezier in hebben en ik ben er één van. In het najaar zijn we erg druk met bladblazen op het blotevoetenpad in het bos. De gezamenlijke werkdagen vinden vrijwilligers erg leuk. Het is fijn om samen de handen uit de mouwen te steken en tijdens het werk wat te praten. Er zorgt altijd wel iemand voor een kop soep".

"Voor het KIDSpad is het erg belangrijk dat de speelaanleidingen er aantrekkelijk blijven uitzien. Als je dit verwaarloost, degradeert het pad snel. Na verloop van tijd vergrijsst het hout. We hebben daarom de boomstam om jaarringen te tellen weer even opgeschuurd zodat de ringen beter zichtbaar zijn. Ook het insectenhotel is opgefrist. In oktober hebben we een schilderijlijst geplaatst, waar kinderen een foto van het landschap kunnen maken. Zulke ideeën ontstaan tijdens vergaderingen.

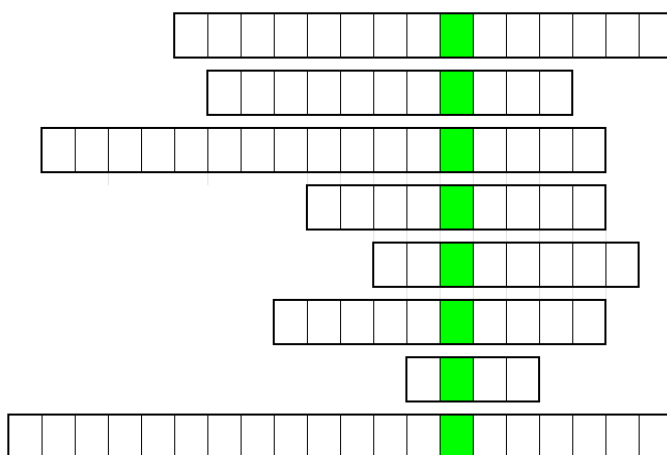
De doe-activiteiten zijn bij kinderen erg populair, vooral de zoekopdrachten. Het vinden van de routepaaltjes is al een puzzeltocht op zich. Er ligt een gastenboekje verstopt in een holle boom. Kinderen laten hierin allerlei reacties achter. Soms een tekening, soms dieren die ze hebben gezien. In de vier jaar dat het KIDSpad nu bestaat zijn al zestien boekjes vol geschreven!"

Bekijk het Wageningse Engpad KIDS en Doeboekje.

Puzzel mee en win!

1. Hoe heet de vrijwilligersgroep die hoogstamboomgaarden in Gelderland onderhoudt?
2. Welke boom is een goed alternatief voor de beuk in een haag en staat ook bekend als de Spaanse aak?
3. Welke prijs geeft SLG aan een vrijwilliger die zich jarenlang op bijzondere wijze inzet voor het landschap?
4. Hoe heet de eerste snoei van jonge bomen om ze gezond te laten groeien?
5. Welke techniek beschermt wortels in de winter tegen kou?
6. Hoe heet de Nijmeegse wijk waar een nieuwe boomgaard voor verbinding zorgt?
7. Wat is de voornaam van de Landschapsknokker 2024?
8. Welke plek in Wageningen is leuk voor kinderen om te spelen en te wandelen?

Stuur je antwoord (met je woonadres) voor 1 maart naar: info@slgelderland.nl. De eerste tien goede inzendingen ontvangen een herkenningskaart **Takken en knoppen**.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
026 3537444
contact@slgelderland.nl | slgelderland.nl

 @SLGelderland

 @SLGelderland

Scan de QR-code en ontvang 4 x per jaar de online versie van Landschapsnieuws!

Wij zijn een erkend goed doel, steun ons

Beeldmateriaal

Marcel de Bont, Shutterstock, Henk Voskuilen, Bendiks Westerink, Ton Klerk en SLG.

zorg voor ons landschap